

Sesotho

BUDGET

TAX GUIDE

2022

25 YEARS
ANNIVERSARY
At Your Service 1997 - 2022

SARS
At Your Service

Tataiso ena ya lekgetho ya SARS ke kgutsufatso ya tse bohlokwahadi tse mabapi lekgetho, kgafa le lesedi le mabapi le levi bakeng sa 2022/23.

LEKGETHO LA LEKENO: BATHO KA BOMONG LE DITHRASTE

Dikgahla tsa lekgetho ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2022 ho isa ho la 28 Hlakola 2023:

Batho ka bomong le dithraste tse ikgethang

Lekeno le lefiswang lekgetho (R)	Sekgahla sa Lekgetho (R)
1 - 226 000	18% ya lekeno le lefiswang lekgetho
226 001 - 353 100	40 680 + 26% a lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo 226 000
353 101 - 488 700	73 726 + 31% a lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo 353 100
488 701 - 641 400	115 762 + 36% a lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo 488 700
641 401 - 817 600	170 734 + 39% a lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo 641 400
817 601 - 1 731 600	239 452 + 41% a lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo 817 600
1 731 601 le ka hodi-mo	614 192 + 45% oa lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodi-mo 1 731 600

Dithraste ntle le dithraste tse ikgethang: sekgahla sa lekgetho sa 45%

Diphokoletso

Tsa mantlha R16 425

Tsa bobedi (Batho ba dilemo di 65 le ho feta) R9 000

Tsa boraro (Batho ba dilemo di 75 le ho feta) R2 997

Dilemo Moedi wa Lekgetho

Ka tlase ho 65 R91 250

Dilemo tse 65 ho isa ho tse ka tlase ho 75 R141 250

Dilemo tse 75 le ho feta R157 900

Lekgetho la Nakwana

Molefalekgetho wa nakwana ke motho ofe kapa ofe ya fumanang lekeno ka tsela ya moputso ho tswa ho mongamosebetsi ya sa ngodiswang, kapa lekeno leo e seng moputso kapa alawense kapa tjhelete e lefellowang pele ke ya mo okametseng. Motho ha a angwe ke ho lefa lekgetho la nakwana ebang a sa etse kgwebo efe kapa efe mme motho ya jwalo lekeno la hae le lefiswang lekgetho:

- Le sa tlo feta moedi wa lekgetho wa selemo sa lekgetho; kapa
- la tswala, di-dividente, di-dividente tsa matjhabeng, rente ho tswa khirisong ya thepa e sa tsamayeng le moputso ho tswa ho mongamosebetsi ya sa ngodiswang e tla ba R30 000 kapa ka tlase selemong sa lekgetho.

Dikgutliso tsa lekgetho la nakwana tse bontshang kakanyo ya paloyohle ya lekeno le lefiswang lekgetho la selemo sa hlahlobo ke tsona tse hlokwang ho tswa ho balefalekgetho ba nakwana.

Mafa a ba hlokahetseng ha se karolo ya balefalekgetho ba nakwana.

Melemo ya ho hulwa ha ditjhelete ka kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe

Lekeno le lefiswang lekgetho (R)	Sekgahla sa lekgetho (R)
1 - 25 000	0% ya lekeno le lefiswang lekgetho
25 001 - 660 000	18% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 25 000
660 001 - 990 000	114 300 + 27% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 660 000
990 001 le ka hodimo	203 400 + 36% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 990 000

Melemo ya ho hulwa ha ditjhelete ka kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe di kentse tjhelete ka kakaretso ho tswa pensheneng, polokelong ya penshene, polokelo ya letlole la peho ya meja fatshe ha ho etswa kgulo (ho kenyeditswe le dintlha tsa taelo ya tlhalano).

Lekgetho le hodima molemo o itseng wa ho hulwa ha ditjhelete ka kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe (bokaalo ka kakaretso ba X) bo lekana le:

- lekgetho le fumanweng ka ho sebedisa tafole ya lekgetho hodima bokaofela ba bokaalo ba kakaretso ba X, mmoho le melemo yohle e meng ya dikgulo tsa ditjhelete tsa kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe tse hlommeng ho tloha ka Tlhakubele 2009, melemo yohle ya ho beha meja fatshe e hlommeng ho tloha ka Mphalane 2007, mmoho le melemo yohle ya ho itokolla mosebetsing e hlommeng ho tloha ka Tlhakubele 2011; ho tlositswe
- lekgetho le fumanweng ka ho sebedisa tafole ya lekgetho hodima bokaofela ba bokaalo ba kakaretso ba melemo yohle ya dikgulo tsa ditjhelete tsa kakaretso tse bokelletseng pele ho bokaalo ba kakaretso ba X ho tloha ka Tlhakubele 2009, melemo yohle ya ditjhelete tsa kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe e hlommeng ho tloha ka Mphalane 2007, mmoho le melemo yohle ha ho itokolla mosebetsing e bokelletseng ho tloha ka Tlhakubele 2011.

Melemo ya ho hulwa ha ditjhelete ka kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe kapa melemo ya ho itokolla mosebetsing

Lekeno le lefswang lekgetho (R)	Sekgahla sa lekgetho (R)
1 - 500 000	0% ya lekeno le lefswang lekgetho
500 001 - 700 000	18% ya lekeno le lefswang lekgetho le ka hodimo ho 500 000
700 001 - 1 050 000	36 000 + 27% ya lekeno le lefswang lekgetho le ka hodimo ho 700 000
1 050 001 le ka hodimo	130 500 + 36% ya lekeno le lefswang lekgetho le ka hodimo ho 1 050 000

Melemo ya ditjhelete ka kakaretso e kentse bokaalo ho tswa pensheneng, polokelong ya penshene, polokelo ya letlole la peho ya meja fatshe ka nako ya lefu, peho ya meja fatshe kapa phediso ya mosebetsi ka lebaka la ho fihla dilemong tse 55, ka lebaka la bokulo, kotsi, temalo, ho hloleha ho phetha mosebetsi, boemo ba ho se hlole ho hlokeha ditshebeletso tsa hao kapa phediso ya kgwebisano ya mongamosebetsi.

Melemo ya ho dihela mosebetsing e kentse ditjhelete ka kakaretso tse tswang kapa tseo ho ya ka ditlhophiso le mongamosebetsi ka lebaka la tlohelo, phediso, tahlehelo, ho nena ho hlakolwa kapa tlhophisobotjha ya ofisi ya motho kapa khiri.

Lekgetho le hodima molemo o itseng wa ditjhelete ka kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe kapa molemo wa ho dihela mosebetsing (bokaalo ka kakaretso kapa molemo wa ho dihela mosebetsing wa Y) o lekana le:

- lekgetho le fumanweng ka ho sebedisa tafole ya lekgetho hodima bokaofela ba bokaalo ba kakaretso ba Y mmoho le melemo yohle e meng ya ditjhelete tsa kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe tse bokelletseng ho tloha ka Mphalane 2007 mmoho le melemo yohle ya dikgulo tsa ditjhelete tse bokelletseng ho tloha ka Tlhakubele 2009 mmoho le melemo yohle ha ho dihela mosebetsing e bokelletseng ho tloha ka Tlhakubele 2011; ho tlositswe
- lekgetho le fumanweng ka ho sebedisa tafole ya lekgetho hodima bokaofela ba bokaalo ba kakaretso ba melemo yohle ya dikgulo tsa ditjhelete tsa kakaretso tse bokelletseng pele ho bokaalo ba kakaretso ba Y ho tloha ka Mphalane 2007 le melemo yohle ya kgulo ya ditjhelete tsa kakaretso tsa letlole la peho ya meja fatshe e bokelletseng ho tloha ka Tlhakubele 2009 mmoho le melemo yohle ha ho dihela mosebetsing ya Y e bokelletseng ho tloha ka Tlhakubele 2011.

Di-dividente

- Di-dividente tse fumanweng ke batho ka bomong ho hlaha dikhampaning tsa Afrika Borwa, ka kakaretso ha di angwe ke lekgetho la lekeno empa lekgetho la di-dividente la sekgahla sa 20% le hulwa ke ditheo tse lefang di-dividente tsena ho batho ka bomong ba bona. Di-dividente tse fumanweng ke batho ka bomong jwalo ka baahi ba Afrika Borwa ho tswa ho REIT (dikhampani tse nang le meaho/thepa tse ngodisitsweng le tse tsamaiswang ka molao) di lokela ho lefa lekgetho la lekeno mme bao e seng baahi mme ba fumana di-dividente tse jwalo, ba angwa feela ke ho lefa lekgetho la di-dividente.

Di-dividente tsa Matjhabeng

- Boholo ba di-dividente tsa matjhabeng tse fumanweng ke batho ka bomong ho tswa dikhampaning tsa matjhabeng (moo seabo sa bona khampaning ena ya matjhaba se leng ka tlase ho 10%) di lefiswa lekgetho la sekgahla sa ho fihla ho 20%. Ha ho dikgulo tse dumelletseng bakeng sa ditshenyehelo tsa ho hlahiswa ha di-dividente tsa matjhabeng.

Ho se ameha ho mabapi le tswala

- Tswala ho tswa mohloding wa Afrika Borwa o fumanweng ke motho ho ya ka tlhaho ya ka tlase ho dilemo tse 65, ho fihlela ho R23 800 ka selemo, le bathong ba dilemo tse 65 le ho feta, le ho fihlela ho R34 500 ka selemo, ha e angwe ke lekgetho la lekeno.
- Tswala e fumanweng ke bao e seng baahi bao e leng hore ha ba yo Afrika Borwa nakong ya bonnyane ba matsatsi a 182 dikgweding tse 12 pele ho hloma tswala le sekoloto seo tswala e tswang ho sona, ha e amane ka ho phethahala le sebaka se tsepameng sa kgwebo e Afrika Borwa, mme tswala ena ha e angwe ke tefo ya lekgetho la lekeno.

Dikgulo

Dikabelo tsa letlole la peho ya meja fatshe

- Bokaalobolefilwenghopenshene le ho matlole a peho ya meja fatshe ka nakoya selemo sa hlahlobo bo ka kgona ho hulwa ke ditho tsa matlole a jwalo. Bokaalo bo nyehetsweng ke beng ba mesebetsi mme bo lefisiswe lekgetho jwalo ka melemo ya mosebetsing bo nkuwa e le dikabelo tsa mosebetsi ka mong. Kgulo e na le moedi wa 27.5% ya bohlo ba bokaalo ba moputso bakeng sa PAYE kapa lekeno le lefiswang lekgetho (ka bobedi di sa kenyeletsa bokaalo bohle ba letlole la peho ya meja fatshe le melemo ya ho dihela mosebetsing). Kgulo e boela e na le moedi o tlasana ho R350 000 kapa 27.5% ya lekeno le lefiswang lekgetho pele ho kenngwa kuno ya tjhelete e lefiswang lekgetho. Dikabelo dife kapa dife tse fetang meedi di nkelwa pele hanghang ho ya selemong se latelang sa hlahlobo mme di nkuwa e le tse tlang ho nyhelwa selemong seo se latelang. Bokaalo bo nkelwang pele bo fokotswa ke dikabelo tse tswang bokaalong ba tjhelete ka kakaretso ya letlole la peho ya meja fatshe.

Ditshenyehelo tsa kalafo le boqhwalala

Ho fumana lekgetho le lokelang ho leshwa, batho ka bomong ba dumelletswa ho hula:

- Dikabelo tsa kgwedi ka nngwe tsa dikema tsa kalafo (nyehlisetso ya lekgetho e bitswang khrediti ya lekgetho la ditefiso tsa sekema sa kalafo) ka motho ka bomong ba hae ya lefileng dikabelo tsa ho fihla ho R347 bakeng sa batho ba babedi ba pele ba akareditsweng ke dikema tseo tsa kalafo, le R234 bakeng sa moitshetlehi ka mong wa tlatsetso; mme

- ebang moo:
 - » motho ya dilemo tse 65 le ho feta, kapa motho ka bomong, molekane wa hae, kapa ngwana wa hae e le motho ya qhwadileng, 33% ya paloyohle ya ditshenyehelo tsa kalafo tse amehang tse lefilweng ke motho eo mmoho le bokaalo bo lefilweng ke yena ho sekema sa kalafo e le dikabelo mme bo feta dikhrediti tsa ditefiso tsa sekema sa kalafo makgetlo a mararo bakeng sa selemo seo sa lekgetho; kapa
 - » motho ofe kapa ofe e mong, 25% ya bokaalo bo lekanang le paloyohle ya ditshenyehelo tsa kalafo tse amehang tse lefilweng ke motho eo mmoho le bokaalo bo lefilweng ke yena ho sekema sa kalafo e le dikabelo mme bo feta dikhrediti tsa ditefiso tsa sekema sa kalafo makgetlo a mane bakeng sa selemo seo sa lekgetho; empa ho itshetlehilwe hodima moedi wa bokaalo o sa feteng 7.5% wa lekeno le lefiswang lekgetho (ho sa kenyeletswa ditefo tsa tjhelete yohle ya letlole la peho ya meja fatshe le melemo ya teng).

Dinyehelo

- Dikgulo tse mabapi le dinyehelo tse etsetswang mekgatlo e itseng e tswelang setjhaba molemo di na le moedi wa 10% wa lekeno le lefiswang lekgetho (ho sa kenyeletswa ditefo tsa tjhelete yohle ya letlole la peho ya meja fatshe le melemo ya teng). Bokaalo ba dinyehelo bo sa feteng 10% ya lekeno le lefiswang lekgetho bo nkuwa e le nyehelo e etsetswang mekgatlo e amehang e tswelang setjhaba molemo ka selemo se latelang sa lekgetho.

Dialawense

Dialawense tsa tshehetso le tjhelete e lefellowang pele

Moo moamohedi a tlamehang ho sesa bonnyane bosiu bo le bong hole le lehae la hae kapa bodulo ba hae ba tlwaelo ka lebaka la kgwebo mme phumantsho ya bodulo bo jwalo bo angwa ke alawense kapa tjhelete e lefellowang pele bo le ka hara Rephablike ya Afrika Borwa mme alawense kapa tjhelete eo e lefellowang pele e fumanaha ho lefella dijo le ditshenyehelo tse ding kapa tse ka etsahalang feela, bokaalo, bo phatlaladitsweng websaeteng ya SARS e leng www.sars.gov.za, tlasa Keletso ya Molao / Molao wa Bobedi / Ditsebiso tsa Lekgetho la Lekeno tsa bokaalo ba letsatsi la ka leng ba dijo le ditshenyehelo tse ding kapa tse ka etsahalang feela, ho nkuwa di ile tsa sebediswa bakeng sa letsatsi leo.

Moo bodulo boo alawense kapa tjhelete e lefellowang pele bo amanang le bona bo le ka ntle ho Rephablike ya Afrika Borwa, bokaalo bo itseng ho ya ka naha ka nngwe bo nkuwa e le bo sebedisitsweng. Dintlha tsa bokaalo bona di phatlalatswa websaeteng ya SARS e leng www.sars.gov.za, tlasa Legal Counsel (Keletso ya Molao) / Secondary Legislation (Molao wa Bobedi) / Income Tax Notices (Ditsebiso tsa Lekgetho la Lekeno) / Tshebetso ya bokaalo ba letsatsi ka leng bo mabapi le dijo le ditshenyehelo tse ding kapa tse ka etsahalang.

Moo moamohedi ka lebaka la mosebetsi wa hae kapa wa ofisi kapa khiri a tlamehang ho sesa karolo ya letsatsi hole le sebaka sa hae sa tlwaelo sa mosebetsi, ho tla ba le pusetso kapa tjhelete e lefellowang pele bakeng sa ditshenyehelo tseo a bileng le tsona mme tsena ha di amehe ebang moamohedi a dumelletse sena ke mookamedi wa hae hore a be le dijo le ditshenyehelo tse ding kapa tse ka etsahalang feela bakeng sa karolo eo ya letsatsi mme bokaalo ba ditshenyehelo tseo bo se fete bokaalo, bo phatlaladitsweng websaeteng ya SARS e leng www.sars.gov.za, tlasa Keletso ya Molao / Molao wa Bobedi / Ditsebiso tsa Lekgetho la Lekeno / Tshebetso ya bokaalo ba letsatsi ka leng bo mabapi le dijo le ditshenyehelo tse ding kapa tse ka etsahalang.

Alawense ya maeto

Dikgahla tsa kilomitara ka nngwe, tse ka sebediswang ho fumana kgulo e dumellehileng ya maeto a kgwebo papisong le alawense kapa tjhelete e lefellowang pele moo ditshenyehelo tsa nnete di sa tsekwang, di fumanwa ka ho sebedisa tafole e phatlaladitsweng websaeteng ya SARS e leng www.sars, tlasa Keletso ya Molao / Molao wa Bobedi / Ditsebiso tsa Lekgetho la Lekeno / ho Tsepamiswa ha sekgahla sa kilomitara ka nngwe ho mabapi le dipalangwang.

Hlokomela:

- 80% ya alawense ya maeto e tlameha ho kenyeletswa moputsong wa mosebetsi molemong wa ho sebetsa palo ya PAYE. Phesente e fokoletswa ho 20% ebang monga mosebetsi a kgotsofotse hore 80% ya tshebediso ya sepalangwang seo bakeng sa selemo sa lekgetho e tla ba mabakeng a kgwebo.
- Ha ho ditshenyehelo tsa mafura tse lokelang ho tsekwa ebang mosebetsi a sa jara boikarabelo bohle ba ditjeo tsa mafura a sebedisitsweng sepalangwang mme ha ho ditshenyehelo tsa tlhokomelo tse lokelang ho tsekwa ebang mosebetsi a sa jara boikarabelo bohle ba tlhokomelo ya sepalangwang (mohlala: ebang sepalangwang se le tlasa moralo wa tlhokomelo).

- Ditshenyehelo tse tsepameng di tlameha ho fokotswa ka ho lekana ebang sepalangwang se sebediseditswe tsa kgwebo nako e sa feteng selemo se tletseng.
- Sebaka sa nnete se tsamailweng ka selemo sa lekgetho mmoho le sebaka se tsamailweng bakeng sa mabaka a kgwebo tse pakahatswang ke bukana ya maeto, di sebediswa ho fumana ditshenyehelo tse ka tsekwang papisong le alawense ya maeto.

Ka nqa e nngwe:

Moo alawense kapa tjhelete e lefellowang pele e itshetlehileng hodima sebaka sa nnete se tsamailweng ke mosebetsi bakeng sa kgwebo, ha ho lekgetho le lokelang ho leshwa hodima alawense e lefilweng ke mongamosebetsi ho mosebetsi, ho latela sekgahla se phatlaladitsweng websaeteng ya SARS e leng www.sars.gov.za, tlasa Keletso ya Molao / Molao wa Bobedi / Ditsebiso tsa Lekgetho la Leken, ho Tsepamiswa ha sekgahla ho ya ka kilomitara ka nngwe ya sepalangwang, ho sa natswe boleng ba sepalangwang.

Le ha ho le jwalo, mokgwa ona o mong ha o fumaneha ebang matshediso a mang a sebopehong sa alawense kapa pusetso (ntle le a ditefiso tsa ho paka kapa tsa di -toll) di fumanwe ho tswa ho mongamosebetsi bakeng sa sepalangwang.

Dikgulo tse ding

Ntle le dikgulo tse boletsweng ka hodimo, motho a ka etsa tseko ya dikgulo feela papisong le lekeno la khiro kapa alawense mabakeng a itseng a ikgethang, mohlala, dikolotong tse mpe tse mabapi le moputso.

Melemo ya Mosebetsing

Dipalangwang tsa mongamosebetsi

- Boleng bo lefiswaeng lekgetho ke 3.5% ya boleng bo sebeditsweng (ditjeo tsa tjhelete ho kentswe le VAT) kgwedding ka nngwe ya sepalangwang ka seng. Moo sepalangwang:
 - se amehang ho tse mabapi le moralo wa tlhokomelo nakong eo mongamosebetsi a se fumanang, boleng bo lefiswaeng lekgetho ke 3.25% ya boleng bo fumanweng; kapa

- se fumanweng ke mongamosebetsi se leng ka tlasa lisi ya tshebetso, boleng bo lefiswang lekgetho ke ditjeo tseo mongamosebetsi a bileng le tsona ka tlasa lisi ya tshebetso mmoho le ditjeo tsa mafura.
- 80% ya molemo wa mosebetsing e tlameha ho kenyeletswa moputsong wa mosebetsi molemong wa ho sebetsa palo ya PAYE. Phesente e fokoletswa ho 20% ebang mongamosebetsi a kgotsofotse hore 80% ya tshebediso ya sepalangwangseo bakeng sa selemo sa lekgetho e tla ba mabakeng a kgwebo.
- Nakong ya hlahlobo, molemo wa mosebetsing bakeng sa selemo sa lekgetho o fokotswa ke palohare ya sebaka se tsamaetsweng mabaka a kgwebo ka pakahatso ya bukana ya maeto, e arotsweng ka sebaka sa nnete se tsamailweng selemong sa lekgetho.
- Nakong ya hlahlobo ho sa na le kimollo e nngwe ya ditjeo tsa laesense, inshoreense, tlhokomelo le mafura a maeto a praevete ebang ditjeo ka botlalo tsa tsena e bile tsa mosebetsi mme ebang sebaka se tsamaetsweng mabaka a praevete se pakahatswa ke bukana ya maeto.

Dikadimo tse se nang tswala kapa tsa tswala e tlase

- Phapang pakeng tsa tswala e lefiswang ho latela sekgahla sa semmuso mmoho le bokaalo ba nnete ba tswala e lefiswang, e lokela ho kenyeletswa lekenong kaofela ha lona.

Bodulo

- Boleng ba molemo wa mosebetsing bo tlang ho kenngwa lekenong lohle ke molemo o ka tlase ho o sebeditsweng palo ka ho sebedisa fomula e behilweng kapa ditjeo tsa mongamosebetsi ebang mongamosebetsi a se na thuo e felletseng ya bodulo boo.
- Fomula e tla sebetsa ebang bodulo e le ba mosebetsi empa sena ha se sebetse bodulong ba matsatsi a phomolo bo hirilweng ke mongamosebetsi ho tswa ditheong tse sa amananeng le yena.

LEKGETHO LA LEKENO: DIKHAMPANI

Dilemo tsa hlahlobo tse felang ka letsatsi lefe kapa lefe le pakeng tsa la 1 Mmesa 2022 le la 30 Tlhakubele 2023.

Mofuta	Sekgahla sa Lekgetho (R)
Dikhampani	28% ya lekeno le lefiswang lekgetho

Dilemo tsa hlahlobo tse felang ka letsatsi lefe kapa lefe ka la kapa ka mora la 31 Tlhakubele 2023.

Mofuta	Sekgahla sa Lekgetho (R)
Dikhampani	27% ya lekeno le lefiswang lekgetho

LEKGETHO LA LEKENO: DIKOPORASI TSA DIKGWEDO TSE NNYANE

Dilemo tsa hlahlobo tse felang ka letsatsi lefe kapa lefe le pakeng tsa la 1 Mmesa 2021 le la 30 Tlhakubele 2023.

Lekeno le lefiswang lekgetho (R)	Sekgahla sa Lekgetho (R)
1 – 91 250	0% ya lekeno le lefiswang lekgetho
91 251 – 365 000	7% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 91 250
365 001 – 550 000	19 163 + 21% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 365 000
550 001 le ka hodimo	58 013 + 28% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 550 000

Dilemo tsa hlahlobo tse felang ka la kapa ka mora la 31 Tlhakubele 2023.

Lekeno le lefiswang lekgetho (R)	Sekgahla sa Lekgetho (R)
1 – 91 250	0% ya lekeno le lefiswang lekgetho
91 251 – 365 000	7% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 91 250
365 001 – 550 000	19 163 + 21% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 365 000
550 001 le ka hodimo	58 013 + 27% ya lekeno le lefiswang lekgetho le ka hodimo ho 550 000

LEKGETHO LA TJHELETE E KENENG LA DIKGWEBOTSE NNYANE-NNYANE

Dilemo tsa hlahlobo tse felang ka letsatsi lefe kapa lefe le pakeng tsa la 1 Tlhakubele 2022 le la 28 Hlakola 2023.

Tjhelete e keneng e tlang ho lefiswa lekgetho (R)	Sekgahla sa lekgetho (R)
1 – 335 000	0% ya tjhelete e keneng e tlang ho lefiswa lekgetho
335 001 – 500 000	1% ya tjhelete e keneng e tlang ho lefiswa lekgetho e ka hodimo ho 335 000
500 001 – 750 000	1 650 + 2% ya tjhelete e keneng e tlang ho lefiswa lekgetho e ka hodimo ho 500 000
750 001 le ka hodimo	6 650 + 3% ya tjhelete e keneng e tlang ho lefiswa lekgetho e ka hodimo ho 750 000

TEFISO YA LEKGETHO E ITSHETLEHILENG HODIMA BODULO

- Baahi ba lefiswa lekgetho ho latela lekeno la bona la lefatshe ka bophara, sena se itshetlehile hodima mekgelo e itseng. Ka tlwaelo makgetho a matjhabeng hodima lekeno le fumanweng matjhabeng a dumella/ananelwa e le khrediti eo lekgetho la Afrika Borwa le tlang ho leshwa ho ona. Sena se sebetsa ho batho ka bomong, dikhampani, dikoporasi tse kwetsweng, dithraste le mafa.

HO LEFISWA LEKGETHO HA KUNO E ENTSWENG KA MORA THEKISO YA DITHOTO (CGT)

Kuno ya tjhelete ka mora ho tlohelwa ha thepa le yona e akaretswa lekenong le lefiswang lekgetho.

Sekgahla sa lekgetho se felletseng le se sebetsang ka ho phethahala:

Batho ka bomong le dithraste tse ikgethang	18%
Dikhampani	22.4% (e tla fokotseha ho fihela ho 21.6%)
Dithraste tse ding	36%

Diketsahalo tse qholotsang tlohelo di kentse thekiso, nyehelo, phapanyetsano, tahlehelo, lefu le bofalli. Tse latelang ke e meng ya mekgelo e itseng:

- Kuno kapa tahlehelo ya R2 million e fumanweng ha ho ne ho tlohelwa bodulo bo ka sehloohong
- boholo ba thepa e sebedisetswang ditlhoko tsa motho ka boyena
- melemo ya peho ya meja fatshe
- ditefo tse mabapi le dipholisi tsa inshoreense tsa sethatho tsa nako e telele
- ho behellwa ka thoko ha selemo ka seng ha R40 000 ya kuno kapa tahlehelo ya tjhelete e fuwa batho ka bomong le dithraste tse ikgethang

- ho behellwa ka thoko ha kuno ya tjhelete ke dikgwebo tse nnyane bakeng sa batho ka bomong (bonnyane ba dilemo tse 55) ya R1.8 million, ha kgwebo e nnyane e nang le boleng ba mmaraka bo sa feteng R10 million e tlohelwa
- ho na le ho behellwa ka thoko ha selemo ka seng, ho behellwa ka thoko ho fuwang batho ka bomong ke R300 000 selemong sa lefu.

LEKGETHO LA DI-DIVIDENTE

- Lekgetho la di-dividente ke lekgetho la makgaolakgang la sekgahla sa 20% hodima di-dividente tse lefilweng ke dikhampani tseo e leng baahi mmoho dikhampani tseo e seng baahi ha ho tluwa ho diabo tse lenaneng la JSE kapa phapanyetsanong e nngwe e nang le laesense Afrika Borwa. Di-dividente ha di angwe ke lekgetho ebang monga tsona e le khampani ya Afrika Borwa, letlole la peho ya meja fatshe kapa motho e mong ya sa angweng. Beng ba di-dividente bao e seng baahi ba ka kgola molemo ho tswa dikgahleng tse fokoditsweng lekgetho tlasa boemo bo itseng bo etsahalang ka sewelo. Lekgetho le lokela ho tshwarwa/kginwa ke dikhampani tse lefang di-dividente tse lefellowang lekgetho kapa ke bakenadipakeng moo di-dividente di leng diabong tse lenaneng. Lekgetho hodima di-dividente ka mokgwa o mong (ntle le ka tjhelete) le lokela ho leshwa mme le jarwa ke khampani e tsebahatsang le ho lefa dividente ena.

MAKGETHO A MANG A TSHWARANG/KGINANG

Ka sewelo, sekgahla se sebetsang sa lekgetho se ka fokotswa ho latela dintlha tsa tumellano ya semmuso le naha ya bodulo le eo e seng moahi.

Diroyalthi

- Lekgetho la makgaolakgang la sekgahla sa 15% le kenngwa hodima bokaalo bohle ba diroyalthi ho tswa mohloding wa Afrika Borwa o leshwang bao e seng baahi.

Tswala

- Lekgetho la makgaolakang la sekgahla sa 15% le kenngwa hodima tswala e tswang mohloding wa Afrika Borwa o leshwang bao e seng baahi. Tswala ha e angwe ebang e leshwa ke boemo bofe kapa bofe ba mmuso wa Afrika Borwa, banka kapa ebang sekoloto se le lenaneng la phapanyetsano e ananetsweng.

Bathabisi ba matjhabeng le boradipapadi

- Lekgetho la makgaolakang la sekgahla sa 15% le kenngwa hodima bokaalo bohle bo leshwang bao e seng baahi bakeng la diketsahalo tse entsweng ke bona Afrika Borwa jwalo ka bathabisi kapa boradipapadi.

Tlohelo ya thepa e sa tsamayeng

- Lekgetho la nakwana le tshwarwa boemong ba morekisi wa thepa e sa tsamayengeo e seng moahi wa Afrika Borwa hore e tle e tsebe ho kwala sekgeo sa sekoloto se tlwaelehileng sa lekgetho bakeng sa bao e seng baahi. Lekgetho le tlang ho tshwarwa ho tswa ditefong tsa bao e seng baahi le sekgahleng sa 7.5% bakeng sa motho ka bomong eo e seng moahi, 10% bakeng sa khampani eo e seng moahi le 15% bakeng sa thraste eo e seng moahi e rekisang thepa e sa tsamayeng.

MAKGETHO LE DIKGAGA TSE DING MMOHO LE DILEVI

Lekgetho la Boleng bo ekeditsweng (VAT)

VAT e lefiswa ho latelasekgahla sa 15% hodima phepelo ya dithoto le ditshebeletso ke barekisi ba ngodisitsweng.

Morekisi ya etsang phepelo e lefisiwang lekgetho e fetang R1 million ka selemo o tlameha ho ingodisetsa VAT. Morekisi ya etsang phepelo e lefisiwang lekgetho e fetang R50 000 empa e sa fete R1 million ka selemo a ka etsa kopo ya ingodisa ka boithaopi. Diphepelo tse itseng di angwa ke sekgahla sa ha ho letho (zero) kapa ha di angwe ke tefo ya VAT.

Kgafa ya Phetiso

Kgafa ya Phetiso e leshwa ka dikgahla tse latelang hodima ditransekshene tse sa angweng ke VAT:

Phumano ya thepa/ntlo ke batho bohle:

Boleng ba thepa/ntlo (R)	Sekgahla
1 – 1 000 000	0%
1 000 001 – 1 375 000	3% ya boleng bo ka hodimo ho R1 000 000
1 375 001 – 1 925 000	R11 250 + 6% ya boleng bo ka hodimo ho R 1 375 000
1 925 001 – 2 475 000	R44 250 + 8% ya boleng bo ka hodimo ho R 1 925 000
2 475 001 – 11 000 000	R88 250 + 11% ya boleng bo ka hodimo ho R2 475 000
11 000 001 le ka hodimo	R1 026 000 + 13% ya boleng bo fetang R11 000 000

Kgafa ya Mafa

- Kgafa ya Mafa e lefiswa hodima matlo a baahi mmoho le ntlong ya Afrika Borwa eo beng ba yona e seng baahi ho ntshitswe dikgulo tse dumeletsweng. Kgafa e lefiswa ho latela boleng bo kgafiswang ba lefa ka sekgahla sa 20% hodima R30 million ya pele le ka sekgahla sa 25% ha bo le ka hodimo ho R30 million.
- Ho dumelletswa kgulo ya motheo ya tjhelete e kana ka R3.5 million sekolong sa lefa e le kgafa ya lefa hammoho le dikgulo tsa dikoloto, tse nyehetsweng mekgatlo e tswelang setjhaba molemo mmoho le ntlong e sietsweng balekane ba ntseng ba phela.

Lekgetho la Dinyehelo

- Lekgetho la dinyehelo le lefiswa ho latela sekgahla se bataletseng sa 20% hodima boleng bo hlommeng ba ntlo eo ho nehelanweng ka yona haesale ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2018 e sa feteng R30 million, le ka sekgahla sa 25% hodima boleng bo hlommeng ba ntlo eo ho nyehelanweng ka yona haesale ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2018 e sa feteng R30 million.
- R100 000 ya pele ya ntlo eo ho nehelanweng ka yona selemo ka seng ke motho ka tlhaho ha e angwe ke lekgetho la dinyehelo.

- Moo molefalekgetho e seng motho ka tlhaho, dinyehelo tse sa angweng di na le moedi o fellang dinthong tse kang dimphong tseo kaofela ha tsona di sa feteng R10 000 ka selemo.
- Diphetisetso tsa tjhelete/ntlo pakeng tsa balekane, sehlopha sa dikhampani tsa Afrika Borwa le dinyehelo tse lebang mekgatlong e itseng e tswelang setjhaba molemo, ha di angwe ke lekgetho la dinyehelo.

Lekgetho la Phetiso ya Disekhuriti

- Lekgetho la dinyehelo le lefiswa ho latela sekgahla sa 0.25% hodima phesente ya disekhuriti tse lenaneng la disekhuriti kapa tse seng lenaneng. Disekhuriti di kentse diabo ka hara dikhampani kapa kgahleho ya setho ka hara dikoporasi tse kwetsweng.

Lekgetho hodima Maeto a Moyeng a Matjhabeng

- R190 mopalaming ka mong ya tlohang ka difofane tsa matjhabeng ntle feela ho difofane tse lebang Botswana, Lesotho, Namibia le eSwatini, moo lekgetho e leng R100.

Levi ya Ntshetsopele ya Boitsebelo (SDL)

Levi ya ntshetsopele ya boitsebelo e leshwa ke beng ba mesebetsi ka sekgahla sa 1% sa moputso kaofela o leshwang basebetsi. Beng ba mesebetsi ba lefang meputso e sa feteng R500 000 ka selemo ka seng ha ba angwe ke ho lefa Levi ya Ntshetsopele ya Boitsebelo.

Dikabelo tsa Inshoreense ya ho se sebetse

- Dikabelo tsa inshoreense ya ho se sebetse di leshwa kgwedi ka nngwe ke beng ba mesebetsi, ka kabelo ya 1% ke beng ba mesebetsi le 1% ka basebetsi, sena se itshetlehile hodima moputso wa mosebetsi ka tlasa bokaalo bo itseng.
- Beng ba mesebetsi ba sa ingodisetsang PAYE kapa SDL ba tlameha ho lefa dikabelo ho Khomeshenara ya Inshoreense ya ho se sebetse.

TSWALA YA SARS

Sekgahla sa tswala (ho tloha ka la 1 Hlakola 2022)	Sekgahla
Melemo ya mosebetsing - kadimo e sa lefsweng tswala kapa kadimo ya tswala e tlase (sekgahla sa semmuso)	5% ka selemo
Dikgahla tsa tswala (ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2022)	Sekgahla
Lekgetho le morao ho nako kapa tefo ya lona e sa fellang	7.25% ka selemo
Pusetso ya ho leshwa ho fetang tekanyo ha lekgetho la nakwana	3.25% ka selemo.
Pusetso ya lekgetho ka mora katleho ya boipiletso kapa moo boipiletso bo ileng ba ananelwa ke SARS	7.25% ka selemo
Pusetso ya VAT ka mora nako e behilweng	7.25% ka selemo
Tefo ya VAT e morao ho nako	7.25% ka selemo
Bolaodi ba Meedi le ya tse Kenang le ho Tswa ka Naha	7.25% ka selemo

Dintlhakgolo tsa **TEKANYETSO**

Ho fumanwa ha kimollo ya lekgetho ka ho hlophisa botjha dibrakete tsa lekgetho la lekeno la batho ka bomong le diphokoletso tse mabapi le kgahlamelo ya infleishene

Phokoletso ya sekgahla sa lekgetho la lekeno la khampani ho ya ho 27 phesente bakeng sa dilemo tsa lekgetho tse felang ka la kapa ka mora la 31 Tlhakubele 2023

Dikeketseho tse pakeng tsa 4.5 le 6.5 phesente hodima dikgafa tsa ka hare ho naha tsa tahi le kwae

Ha ho diphethoho hodima levi ya kakaretso ya Mafura le ho levi ya letlole la dikotsi tsa mebileng

Keketseho ya melemo ya kgwedi ka nngwe bakeng sa beng ba mesebetsi tlasa lekgetho la kgothaletso ya khiro ka 50 phesente

Levi e mabapi le ho phahamisa tsa bophelo bo botle hodima dino e eketswa ka 0.1 cent ho ya ho 2.31 cents kgramo ka nngwe ya tswekere ho tloha ka la 1 Mmesa 2022

Levi ya mekotlana ya dipolasetiki e nyoloha ka 3 cents ho ya ho 28 cents mokotlana ka mong. 1 Mmesa 2022

